

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Eug. Petit.—*Ascultând pe Capitant.*

Jurisprudența Română.—*Inalta Curte de Casație și Justiție, s. II.*—Curte cu jurați.—Acuzat.—Comunicarea listei juraților.—Formalitate esențială.

(Dumitru Amortitu cu Ministerul Public).

Curtea de Apel Iași, s. II.—Contencios administrativ.—Expropriere pentru utilitate națională.—Indisponibilitatea bunurilor expropriate.—Retrocedarea pădurilor.

(I. Andrian cu Minist. Domeniilor și Casa Centrală de Improprietărire)

Trib. Ilfov, s. I com.—Faliment postum.—Comerciant decedat.—Nedeclarare în termenul de un an.

(Soc. Anon. Anglo-Levant și altele cu Iosef Kandel și altu).

E. Cr.—*Recenzie.*

Ascultând pe Capitant

Acum câțiva ani, un publicist francez descriind spectacolele de dans cari erau atât de „*en vogue*” la Paris ca și pretutindeni, arată cum între toate, unul atrăgea mai mult, avea — cum se zice — fa-voarea mulțimei.

Intr'un mic local din periferie, dansa o femeie în mod foarte decent. Nu era nici prea frumoasă, nici prea plină de grații, iar jocul ei nu avea nimic extraordinar. Dar totuși se degaja din persoana ei, din mișcările ei, un imens farmec misterios. Nu ar fi putut spune nimeni pentru ce plăcea mai mult ca alte dansatoare, dintre care unele păreau chiar mai frumoase, mai grațioase și mai rutinate în această artă.

Această femeie avea fără îndoială *geniul* dansului, după cum unii au geniul muzicii sau acela al picturii.

* * *

Câți profesori și câți conferențieri nu auzim noi vorbind! Unii au o dicțiune impecabilă, alți tratează subiectul cu desăvârșită competență, au fraza corectă, sunt spirituali. Dar nu pe toți îi ascuți cu aceeași plăcere.

Ajunsesem să cred că ce păstrasem de la cursurile unui *Josserand*, unui *Garraud*, unui *Cohendy*,

unui *Appleton* la facultatea din Lyon, era curat subiectiv și că se datora mai mult entuziasmului anilor de primă tinerețe, decât calităților eminente profesorilor.

Intre timp, cu anii—destul de mulți la număr—mai încercasem și în țara noastră să retrăesc același fel de emoție, fără a putea reuși. Nu mai știam dacă desiluziile întâmpinate se datoresc blazării mele, sau împrejurării că nu am mai putut găsi savanți de talia celor citați mai sus.

În acest răstimp o singură dar vie licărire. Obosit, enervat, săturat adeseori de vorbăria cu care noi latinii obicinuim să ne torturăm unii pe alții, spunând ore întregi lucruri cari s-ar putea sintetiza în câteva fraze, aveam o senzație de plăcută odihnă când apărea la bară luminoasa figură a lui Matei Cantacuzino.

Vorbele lui îmi umpleau sufletul. Ele alcătuiau o muzică intelectuală de natură supra-omenească și luminând cugetarea lui ridică până la dânsul cugetarea altora. Când termina simțea dorința ascunsă de a-l ruga să mai urmeze încă, dorință pe care abia o puteai stăpâni.

Bine înțeles că vraja aceasta nu avea nimic asemănător cu o sugestie bolnăvicioasă, căci și *conul* Matei pierdea unele procese, cu toate că avea reputația de a nu lua decât afaceri pe cari le credea drepte.

Era și la dânsul farmecul geniului, același farmec pe care l-am retrăit acum la conferințele cu cari profesorul Henri Capitant, ne-a încântat în aula Universității din Iași.

Ce însușiri speciale au acești dascăli geniali? Nu ai putea spune cu siguranță, dar simți cum vorba lor te captivează încetul cu încetul, cum ideile lor mari pătrund în mintea ta mică și când au terminat vezi că fără nici o oboseală, în lipsa oricărei efortări intelectuale, ai ajuns să pătrunzi chestiunile cari apăreau ca cele mai aride, cele mai grele la prima vedere.

La lucruri elementare, deja cunoscute, ei dau totuși un aspect nou și interesant, iar problemele pline de dificultăți sunt atât de simplificate, astfel explicate, încât după ce le-ai înțeles te întrebi:

— Cum, nu era decât asta?

* * *

Savuram cuvintele maestrului când explica modul cum a evoluat jurisprudența franceză pentru a ajunge să scutească de sarcina probei culpei pe pietonul victima unui accident de automobil. Așa era de frumos expusă încât ascultam cu plăcere această chestiune, care îmi era toată arhicunoscută, pentru că m-am ocupat de dânsa de nenumărate ori. Cred că oricărui altuia care ar fi încercat să-mi repete aceleași lucruri, i-ași fi întors plictisit capul.

Pe de altă parte, o problemă destul de delicată chiar pentru spiritele anume cultivate, anume aceea relativă la efectele scăderii valorii francului și la principiile de stabilizare, a putut fi pătrunsă și de către cei mai profani dintre auditori, atât a fost de limpede expusă.

* * *

Dar timbrul cald al vocii, în care soarele incomparabil din sudul Franței, a pus pentru totdeauna încă din leagăn lui Henri Capitant una din razele sale poleite! Dar spiritele delicioase cari presărate ici-colo dau interes celor mai monotone și mai abstracte chestiuni de drept!

Nu putem lăsa la o parte nici vibrantele elanuri de sincer patriotism, cari răsar din timp în timp cu tot aerul aparent de a ironiza pe unii și pe alții, chiar când sunt dintre compatrioții săi. Este vorba bineînțeles de glume cu totul inofensive.

Tot ce spune este animat, trăește. Tăește pentru că el simte. Nu menajează criticile și nu cruță laudele. Opera legislativă a celor mai de seamă bărbați politici ai Franței, este discutată cu toată sinceritatea, elogiată uneori, cenzurată adeseori, cu toate că unii din ei ocupă astăzi situații de primul rang.

Criticând sistemul *cazistic* de a legifera al Germanilor, după ce a arătat că tendința lor de a prevedea în texte toate cazurile cari se pot întâmpla în realitate este o imposibilitate pentru simplul motiv că aceste cazuri sunt *infinite* de multe, a comparat codul acestora cu un arbore imens, care însă la cea mai ușoară scuturare după un timp oarecare de aplicare lasă să cadă o mulțime de frunze moarte. Aceste frunze sunt toate articolele de lege ce prevăd *anumite* cazuri cari însă în practică nu s'au întâmplat nici odată, iar puținele rămase sunt departe de a putea servi judecătorilor pentru rezolvarea tuturor litigiilor ce se aduc înaintea lor.

Ce comparație putea fi mai potrivită.

* * *

Facem aceste reflecții nu numai pentru a exprima admirația noastră unuia dintre prinții științei juridice, de ideile căruia, vorbite sau scrise, este pătrunsă și influențată întreaga lume juridică.

Ele au și un tâlce.

Nu voim să ofensăm pe nimeni. Avem și noi profesori excelenți, acesta este lucru hotărât. Dar socotim că guvernul nostru ar putea, în scopul de a da mai multă viață culturii juridice la noi, și pentru a avea o atmosferă indispensabilă moralizării vieții noastre publice și menținerii ordinii în stat, să facă sacrificiul necesar obținerii asentimentului Universității din Franța spre a ne trimite pe rând, dintre cei mai excelenți profesori, cari să ție la facultățile noastre cursuri în șir măcar de câte trei luni pe an. Maeștrii gândirei franceze, buni patrioți și oameni de inimă, vor consimți cu drag la aceste mici sacrificii, trecătoare pentru dânsii, dar cari vor avea cel mai nepieritor efect atât pentru progresul culturii noastre, cât — și mai ales — pentru legăturile dintre cele două națiuni.

Eugen Petit

25 Mai 1929

Consilier la Curtea de Apel din Iași.

P. S.—O indispoziție m-a împiedicat a lua parte la banchetul dat în onoarea d-lui Capitant. După ce am scris acest articol, mi s-a spus că d-sa a propus în toastul ținut cu acest prilej de a se face un schimb de profesori universitari între ambele țări, Franța și România.

Nu se putea un susținător mai autorizat al acestei idei, căreia îi dorim tot succesul.

E. P

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 10 Iulie 1928

Președinția D-lui Const. G. Rătescu, Peședinte

Dumitru Amorțitu cu Ministerul public

CURTE CU JURAȚI. — ACUZAT. — COMUNICAREA LISTEI JURAȚI. — LOP. — FORMALITĂTE ESENȚIALĂ. — NEÎNDEPLINIRE. — CASARE. — ART. 284 PR. PENALĂ.

Dispozițiunile art. 284 pr. penală, potrivit cărora lista juraților trebuie comunicată acuzatului în ajunul zilei de judecată, fiind edictată în interesul acuzatului, pentru a'l pune în măsură de a cunoaște pe judecătorii săi și de a'și putea exercita în deplină cunoștință dreptul de recuzare, este o formalitate esențială, astfel că neîndeplinirea ei constituie o cauză de nulitate absolută, care nu poate fi acoperită prin tăcerea acuzatului.

No. 6349.— Admis recursul făcut de Dumitru Amorțitu în contra deciziei cu No. 29 din 17 Mai 1928 a Curții cu jurați din județul Tulcea în proces cu Ministerul public,

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Dumitru Amorțitu în contra deciziunii cu No. 29 din 17 Mai 1928 a Curții cu jurați din județul Tulcea, prin care a fost condamnat în baza art. 317, 318 cod. penal și 65 din legea Dobrogei Noi.

Având în vedere motivul I de casare în următoarea cuprindere:

„Violarea art. 284 din pr. penală, prin aceea că lista juraților în loc să fie comunicată în ajunul zilei de judecată a fost comunicată chiar în ziua de judecată“.

Considerând că art. 284 pr. penală dispune în aliniatul I „că lista juraților se va comunica fiecărui acuzat deținut în penitenciar în ajunul zilei de judecată, de către directorul temniței, sau ajutorul său, cari vor încheia proces-verbal despre aceasta“.

Considerând că formalitatea prescrisă de acest text de lege este esențială pentru apărare, de oarece ea a fost edictată pentru a pune pe acuzat în măsură de a cunoaște pe judecătorii săi, și de a putea să-și exercite în deplină cunoștință dreptul său de recuzare, și deci neîndeplinirea ei constituie o cauză de nulitate absolută, care nu poate fi acoperită prin tăcerea acuzatului.

Considerând că, în speță, din dovada aflată la dosar semnată de acuzatul recurent și de directorul închisoarei în care se afla deținut recurentul, rezultă că lista juraților a fost comunicată acestuia nu în ajun, cum cere în mod formal art. 284 pr. pen. ci în chiar ziua de 17 Mai 1928 când a avut loc judecarea procesului.

Că, în asemenea condițiuni, s'a violat art. 284 pr. penală, iar hotărîrea astfel pronunțată este izbită de nulitate.

Că dar, fără a mai fi necesar a se discuta și celelalte motive de casare, recursul urmează să fie admis, iar cauza trimisă unei alte Curți spre a fi din nou judecată.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. IIa

Audiența de la 10 Decembrie 1928

Președința D-lui M. D. Patron, președinte

I. Andrian cu Ministerul Agriculturii și Casa Improprietăririi

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — EXPROPIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ. — TERENURI EXPROPRIABILE ÎN ÎNTREGIME. — SUPUȘI STRĂINI. — RETROCEDAREA PĂDURILOR. — APROBAREA MINISTERULUI AGRICULTURII. — ACT ADMINISTRATIV DE AUTORITATE. — COMPETINȚA CURTEI DE APEL CA INSTANȚĂ DE CONTENCIOS. — ART. 1 DIN LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV. — ART. 7 LIT. a ȘI g DIN LEGEA AGRARĂ.

EXPROPIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ. — INDISPONIBILITATEA BUNURILOR EXPROPRIABILE. — ÎN CE SENS TREBUE ÎNTERPREȚATĂ. — LIBERA CIRCULAȚIUNE A BUNURILOR. — ART. 3 DIN LEGEA AGRARĂ.

EXPROPIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ. — TERENURI EXPROPRIABILE ÎN ÎNTREGIME. — SUPUȘI STRĂINI. — RETROCEDAREA PĂDURILOR. — APROBAREA MINISTERULUI AGRICULTURII. — DACA ȘI PÂNĂ CÂND POATE REVENI. — ART. 7 LIT. g DIN LEGEA AGRARĂ.

1. Aprobarea Ministerului Agriculturii pentru retrocedarea pădurilor către supușii străini, a căror proprietăți se declară expropriabile în întregime, conform art. 7 lit. a din legea agrară, dacă nu sunt necesare unui scop economic, sanitar sau cultural obștesc, este un act administrativ de autoritate, supus controlului Curții de apel ca instanță de contencios.

2. Dacă într'adevăr art. 3 al legii agrare lovește de indisponibilitate toate bunurile expropriabile, de la data de 1 Februarie 1921, în tot ceea ce privește aplicarea legii agrare, această dispoziție însă nu face de cât să fixeze situațiunea juridică a acestor bunuri pentru aplicarea exproprierii, dar ea nu poate să oprească libera circulațiune a bunurilor și să aducă vre-o atingere drepturilor proprietarilor de a dispune de proprietățile lor.

3. Ministerul Agriculturii care în conformitate cu dispozițiunile art. 7 lit. g al legii agrare a aprobat retrocedarea unei păduri de pe un teren declarat expropriabil, este în drept să revie asupra acestei aprobări, atâta timp cât rezoluția de aprobare a ministrului nu a fost comunicată de către acesta însuși, sau de către organele în subordine însărcinate a o aduce la îndeplinire, sau autorizate de a o comunica, de oare-ce o declarație de voință nu poate da naștere unui drept de cât din momentul în care persoana căreia îi este adresată a luat cunoștință de ea, prin comunicarea ce i-a făcut-o în mod vroit declarantul sau împuterniciții săi, căci până în acel moment ea nu este definitivă.

No. 175.—Respinsă acțiunea făcută prin petițiunea înregistrată la No. 388/928 conform legii Contenciosului administrativ de către I. V. Andrian, Bercu Feuerstein și Jaques Rucani în proces cu Ministerul Agriculturii și Casa centrală a cooperăției și împroprietăririi.

S'au ascultat D-nii avocați Eug. Herovan din partea reclamanților.

Curtea,

Având în vedere acțiunea intentată de către Eug. Herovanu, ca procurator a lui I. Andrian, Bercu Feuerstein și Jaques Rucani, prin care cere ca, în contradictor cu Ministerul Agriculturii și Casa Centrală a Cooperăției și Improprietăririi, să se pronunțe anularea ordinului No. 38664 din 5 Octombrie 1926 a Cassei Centrale, dat în baza unei deciziuni ministeriale, ordin prin care cerea să se suspende executarea ordinului aceleași Casse No. 38360 din 2 Octombrie 1926, prin care se puse în vedere Cassei Pădurilor să repună pe autorul

reclamanților, anume P. Arghiropol, în stămpânirea pădurei Gugești, din jud. Fălciu.

Având în vedere că din actele dosarului și concluziunile verbale și scrise ale părților se stabilește în fapt că Pericle Arghiropol, supus elen, posedă în comuna Botești, jud. Fălciu, moșia Gugești, care a fost expropriată în întregime, potrivit art. 7 a legii agrare, ca aparținând unui supus străin, și pe care se aflau, afară de terenul cultivabil, o pădure în întindere de aproximativ 650 h., un conac cu un parc de aproximativ 50 h. și un iaz.

La 16 Septembrie 1923, P. Arghiropol vinde aceste din urmă bunuri lui I. V. Andrian și Bercu Feuerstein, cu prețul de 2.500.000 lei sub condițiunea suspensivă a obținerii retrocedării lor, din partea Ministerului Agriculturii, în urma avizului conform al Comitetului agrar, potrivit art. 7 din legea agrară, retrocedare care însă a fost respinsă de către Comitetul agrar prin deciziunea No. 75 din 20 Februarie 1924, față de care Ministerul Agriculturii nu mai avea putință de a admite cererea lui Arghiropol.

La 25 Februarie 1925 intervine un nou act de vânzare între P. Arghiropol și I. V. Andrian, Bercu Feuerstein și Jaques Rukani, prin care cel dintâi vinde celor trei din urmă, iazul, conacul și pădurea Gugești cu prețul de 5.750.000 lei, prevăzând în act aceiași condițiune suspensivă formulată în următorii termeni :

„Vânzarea lor o fac sub condițiunea suspensivă a retrocedării lor ce a-și obține într'un termen de un an și jumătate dela data semnăturii acestui act, în baza art. 7 din legea agrară sau a ori-căror alte dispozițiuni legale care îmi vor îngădui retrocedarea lor prin îndeplinirea formalităților legale necesare“, iar efectele neîndeplinirii condițiunii sunt arătate în următoarea clauză a actului de vânzare : „Este bine înțeles ca în cazul când în termen de un an și jumătate dela data semnării prezentului act, subscrisul vânzător nu voi obține nici o retrocedare, fie chiar parțială, sau nici chiar o supraevaluare, fie chiar parțială, această vânzare este considerată drept desființată și considerată ca inexistentă, fără a mai fi nevoie de îndeplinirea vre-unei formalități“.

Posterior acestui act, retrocedarea bunurilor vândute este pusă din nou în discuțiunea Comitetului agrar, în urma intervențiunei legațiunei elene și a unui memoriu semnat de P. Isidoridis, procuratorul lui P. Arghiropol, obținând de astădată un aviz favorabil din partea Comitetului agrar, la 25 Septembrie 1926, pe minuta căruia însă, se vede pusă rezoluțiunea Ministrului Agriculturii, la data de 29 Septembrie 1926 : „Nu se aprobă avizul“.

La 1 Octombrie acelaș an, secretarul general al

Comitetului agrar trimite Cassei Centrale de improprietărire dosarul cu rugăminte de a se dispune exesutarea avizului din 25 Septembrie al acelui Comitet, expediind totodată încă două adrese către Administratorul Cassei Pădurilor și Consilierul Agricol al jud. Fălciu, prin care le aduce numai la cunoștință avizul Comitetului agrar, și faptul că ministrul agriculturii a aprobat acel aviz ;

La 6 Octombrie 1926, consilieratul agricol predă lui P. Arghiropol o copie de pe această adresă, fără ca Ministerul agriculturii să-i fi cerut aceasta și fără ca să fi fost însărcinat cu nici o lucrare cu privire la executarea măsurii ce i se aducea la cunoștință prin sus zisa adresă.

Casa Centrală a improprietăririi, la rândul său, trimite Cassei Pădurilor adresa No. 38360 din 2 Octombrie 1926, prin care îi pune în vedere de a lua măsurile necesare pentru a preda lui P. Arghiropol sau împuternicitului său legal, pădurea Gugești, iar prin adresa No. 38664 din 5 Octombrie acelaș an, a cărei anulare se cere de către reclamant, revine cerând administratorului Cassei Pădurilor, ca în conformitate cu deciziunea Ministerului Agriculturii să se amâie executarea retrocedării pădurei Gugești, la care Cassa Pădurilor răspunde, la 8 Octombrie 1926, că nu luase încă nici o dispoziție cu privire la pădurea în discuțiune.

Cum lucrurile au rămas în acest stadiu, iar pe dealtă parte se apropie termenul de 25 August 1926, înăuntru căruia condițiunea suspensivă a retrocedării, din actul de vânzare, trebuia să fie realizată, părțile convin, printr'o convențiune din 3 August 1926, să prelungească așez termen până la 15 Decembrie acelaș an, cumpărătorii renunțând tot odată la iazul, conacul și parcul de pe moșie în schimbul unei reduceri de preț, fără a se schimba însă întrunimic natura condițiunii care afecta actul de vânzare.

În urma unei notificări făcută Ministerului Agriculturii la 11 Decembrie 1926 și rămasă fără răspuns, reclamanții au introdus înaintea Tribun. Fălciu la 30 Aprilie 1927, o acțiune de împărțeală față de cumpărătorii drepturilor ce rămăseseră lui Arghiropol, citând în instanță și pe acesta precum și pe Ministerul Agriculturii ca deținător al bunului.

La 19 Ianuarie 1928 se introduce prezenta acțiune în contencios, întemeiată pe motivul că ordinul No. 38964/1926 a Casei Centrale de improprietărire prin care se cerea suspendarea executării ultimului aviz al Comitetului agrar este nelegal, de oarece reclamanții aveau un drept dobândit la retrocedarea pădurei Gugești, născut prin prima rezoluțiune a ministrului Agriculturii, prin care s'a aprobat mai întâi avizul Comitetului Agrar, din 25 Septembrie 1926, rezoluțiune asupra căreia

ministrul nu mai putea reveni, adăugând particula «nu», din moment ce P. Arghiropol luase cunoștință de dânsa prin adresa trimisă Consilierului agricol Fălciu; că deci schimbarea rezoluțiunii ministrului Agriculturii este nelegală și prin urmare ordinul de suspendarea lucrărilor de retrocedare, la care a dat naștere, trebuie anulat, iar în subsidiar, cer a li se admite a dovedi schimbarea ce a survenit în rezoluțiunea ministerială.

Având însă în vedere că de oarece părții opun acestei acțiuni în prim loc incompetența acestei instanțe, lipsa de calitate a reclamanților și inadmisibilitatea acțiunii pentru faptul că drepturile de care se prevalează reclamanții sunt litigioase și că ei le-au mai dedus în judecata Trib. Fălciu, printr'o acțiune civilă de împărțeală, urmează a examina mai întâi temeinicia acestor obiecțiuni;

Văzând că părții susțin că Curtea de Apel nu este competentă să judece această acțiune, ca instanță de contencios administrativ, de oarece actul retrocedării unui bun expropriat, pe care și întemeiază reclamanții dreptul lor, este un act de gestiune patrimonială din partea Statului, fiindcă privește înstrăinarea unui bun ce intrase în patrimoniul său privat prin expropriere.

Considerând că, scopul legii reformei agrare fiind acela, de a spori întinderea proprietăților rurale țărănești cultivabile, de a înființa pășuni comunale și a realiza măsuri de interes general economic și cultural, retrocedarea către supușii străini, a căror proprietăți se declară expropriabile în întregime prin art. 7 lit. a, a pădurilor, sădirilor, caselor de locuit și parcurilor, etc., după cererea lor, și cu aprobarea Comitetului agrar, dacă ele nu sunt necesare unui scop economic, sanitar sau cultural obștesc, nu apare decât ca o măsură complementară a exproprierei, pornită din grija ca exproprierea să nu depășească scopul său.

Că, în aceste condițiuni, aprobarea Ministerului Agriculturii pentru retrocedarea bunurilor arătate mai sus, este un act administrativ de autoritate de oarece Ministerul intervine aici printr'un act al său unilateral, ca reprezentant al puterii publice, pentru executarea unei dispozițiuni legale, și ca atare actul său este supus controlului Curții de Apel, ca instanță de contencios, în ceea ce privește legalitatea sa, astfel că incidentul de incompetență ridicat de părți nu este fondat.

Având în vedere că, se mai susține că reclamanții nu au calitatea de a intenta acțiunea de față de oarece prin art. 2 și 3 din legea agrară se fixează, în vederea exproprierei, un raport juridic unic și neschimbat între Stat și proprietarii din 1921, care, în speță, era Arghiropol, iar nu reclamanții de astăzi, și pentru că, în al doilea rând, aceștia au cumpărat parte din drepturile lui Ar-

ghiropol, sub condițiunea suspensivă a retrocedării pădurei Gugești până la 15 Decembrie 1926, condițiune ce nu s'a realizat;

Considerând că dacă, în adevăr, art. 3 al legii agrare lovește de indisponibilitate toate bunurile expropriabile, de la data de 1 Februarie 1921, în tot ceia ce privește aplicarea legii agrare, această dispoziție nu face decât să fixeze situațiunea juridică a acestor bunuri pentru aplicarea exproprierei, dar ea nu poate fi interpretată ca voină să oprească libera circulațiune a bunurilor și să aducă o atingere drepturilor proprietarilor de a dispune de proprietățile lor, căci o asemenea interpretare ar excede scopul legii, fără a prezenta vre-o utilitate; că așa dar vânzările intervenite după 1 Februarie 1921 sunt valabile și opozabile și statului astfel că lipsa de calitate a reclamanților în prezenta acțiune de contencios, întemeiată pe dispozițiunile art. 3 al legii agrare este nefondată.

Având în vedere însă că vânzarea pădurei Gugești, reclamanților, este făcută sub condițiunea suspensivă a obținerii retrocedării ei de către Stat până la data de 15 Decembrie 1926; că însă retrocedarea nu a avut loc de oarece Ministerul Agriculturii, căruia potrivit dispozițiunilor art. 7 lit. g și 21 din regulamentul legii agrare, îi incumbă aprobarea acestei operațiuni, după avizul favorabil al Comitetului agrar, a respins cererea de retrocedare prin rezoluția sa din 29 Septembrie 1926, astfel că după însăși clauzele actului de vindere-cumpărare, arătate mai sus, această vânzare urmează a fi considerată ca inexistentă și deci reclamanții, fără calitate a reclama vre-un drept relativ la această pădure.

Având în vedere că la acestea reclamanții obiectează că retrocedarea zisei păduri s'a operat, în drept, prin prima rezoluțiune pusă de Ministerul Agriculturii la 29 Septembrie 1926 prin care aproba retrocesiunea, rezoluțiune comunicată autorului lor P. Arghiropol de către Consilieratul Agricol al Jud. Fălciu la data de 6 Octombrie acelaș an, astfel că deși Ministerul a revenit apoi asupra rezoluțiunii sale nu mai era însă în drept a o face și revenirea sa nu poate produce nici un efect față de reclamanți din moment ce nu a fost adusă la cunoștința lor cel puțin concomitent cu prima rezoluțiune.

Considerând că, chiar dacă faptele enunțate de reclamanți ar fi exacte, totuși ei nu s'ar putea prevala de nici un drept născut în favoarea lor de oarece o declarațiune de voință nu dă naștere unui drept decât din momentul din care persoana căreia îi este adresată a luat cunoștința de ea prin comunicarea ce i-a făcut în mod vroit declarantul sau împuterniciții săi, căci până în acel moment ea nu este definitivă.

Că, în speță, din expunerea faptelor mai sus

făcută, reese în primul rând, că consilierului agricol al jud. Fălciu, nu i s'a comunicat rezoluția ministrului Agriculturii de către minister însuși sau de către organele în sub ordine, ci de către secretarul general al comitetului agrar, deși de nicăeri nu rezultă că acest funcționar a fost însărcinat a o face, de către ministrul agriculturii, iar în al doilea rând, consilierul agricol fiind numai informat de hotărârea comitetului agrar și a ministrului respectiv, nu a fost nici însărcinat a o aduce la împlinire și nici nu a fost autorizat a o comunica cuiva; că, prin urmare, dat fiind că autorul reclamațiilor a luat cunoștință de rezoluția aprobativă a ministrului Agriculturii din partea unor organe ce nu aveau însărcinarea și căderea a i-o comunica, ministrul era încă în drept să schimbe hotărârea sa, după cum susțin reclamații că s'ar fi petrecut în fapt, astfel că retrocedarea pădurei Gugești nu a avut loc nici în ipoteza în care se pun dânșii.

Că, de aci mai rezultă că proba cerută de reclamații pentru a dovedi schimbarea rezoluției ministeriale, este neconcludentă, iar pe de altă parte, că ei nu au calitatea să intenteze acțiunea de față, de carece actul de vânzare, care le conferă această calitate este rezolvat prin neîndeplinirea condițiunii suspensive de care era afectat.

Având în vedere că este inutil a se examina celelalte excepțiuni ridicate de părâți, de oarece reclamații neavând calitate, acțiunea lor este neîntemeiată, atât din acest punct de vedere cât și în fond, pentru aceleași motive pentru care s'a înlăturat ultima obiecțiune a reclamațiilor care forma și temeiul acțiunii lor.

Că astfel fiind, prezenta acțiune urmează a fi respinsă.

Văzând cererea de cheltueli de judecată făcută de părâți, le fixează la două mii lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Mircea Possa, respinge acțiunea.

Semnați: *M. D. Patron, M. Trandafirescu, M. Possa.*

TRIBUNALUL ILFOV S. I comercială

Audiența de la 3 Mai 1929

Președinția D-lui M. Manolescu, judecător

Societatea Anonimă Anglo-Levant și altele cu Iosif Kandel și Aneta Steinberg

FALIMENT POSTUM. — COMERCIANT DECEDAT. — NEDECLARAREA FALIMENTULUI ÎN LĂUNTRUL TERMENULUI DE UN AN DE LA MOARTEA COMERCIANTULUI. — TARDIVITATEA DECLARĂRI. — ART. 707 COD. COMERCIAL.

Dispozițiunile art. 707 cod. com. potrivit cărora falimentul se poate declara chiar după moartea comerciantului, însă numai în decursul unui an de la survenirea acestui eveniment,

trebuesc interpretate în sensul că termenul de mai sus nu se referă la cererea de declarare în faliment ci la însăși declarațiunea falimentului, care nu mai poate avea loc odată trecut termenul de un an socotit de la moartea comerciantului, chiar când cererea de declarare în stare de faliment s'ar fi intentat înăuntrul termenului defipt de lege, de oare ce legiuitorul, într'un interes superior și pentru a nu lăsa prea mult în nesiguranță pe cei de al treilea, a voit să limiteze în timp declarațiunea unui asemenea faliment.

No. 830.—Admis incidentul de tradivitate al declarării în stare de faliment a patrimoniului defunctului Acher Kandel și prin consecință respinse cererile de declarare făcute de creditorii.

Tribunalul,

Asupra acțiunilor intentate de Soc. Anon. Anglo-Levant, cu petiția înregistrată la No. 44989/928; Societatea „Adair Wington & Co. Ltd.” prin procurator av. M. Weisman cu petiția înreg. la No. 47725/928; S. Arditti Brothers prin procurator d-l av. L. Vogel cu petiția înreg. la No. 5319/928; A. A. Crompton & Co. Ltd., Barry Ostlere & Shepherd, A. F. Stoodard & Co. Ltd., S. L. Behrens Shippers, S. L. Behrens Classen & Lamb, Edwards Cunliffe & Co. Ltd., John Johnsohn & Sohn, Law Russel & Co. Ltd., Thomann Arbens & Co., Dumarest & Fils, Société d'Exportatione Gros Roman și Gros Roman Petit, toți 12 prin procurator d-l av. M. Gaster, cu petiția înreg. la No. 47730/928 contra lui Iosif Kandel și Aneta Steinberg, ambii în calitate de moștenitori și pentru declararea în stare de faliment a patrimoniului defunctului Ascher Kandel, cum și asupra intervențiilor făcute de Banca Arthur Spiegel cu petiția înreg. la No. 45758/928, Tschudy & Co., D. Hect, cu petiția înreg. la No. 3415/929, Consorzio fabricanți Italiani per l'Exportazione-Milano și Herman Bohrisch cu petiția înreg. la No. 3416/929, intervențiuni făcute pentru respingerea acțiunilor reclamațiilor mai sus menționați.

Având în vedere susținerile creditorilor reclamații, creditorilor intervenienți cum și ale moștenitorilor defunctului Ascher Kandel, concluziunile scrise, actele și lucrările de la dosar;

Având în vedere că, potrivit art. 707 cod. com., falimentul se poate declara chiar după moartea comerciantului, însă numai în decursul unui an de la survenirea acestui eveniment.

Considerând că această dispozițiune a legii, cu un caracter derogatoriu de la regula generală, este prin chiar acesteia susceptibilă numai de o interpretare restrictivă, dat fiind că legiuitorul în mod excepțional acordând patrimoniului unui comerciant mort ficțiunea juridică a unei quasi — personalități morale, a căutat într'un interes superior și pentru a nu lăsa prea mult în nesiguranță pe cei de al treilea, să limiteze în timp declarațiunea unui asemenea faliment.

Că, prin urmare, prin expirarea termenului de un an socotit de la moartea comerciantului, dispore și ficțiunea de comercialitate în vederea aceluiași interes obștesc de ocrotire a terților și de stabilitate a transacțiunilor, cari nu pot fi indefinit amenințate și stânjenite fără a se aduce o serioasă atingere principiului de ordine publică al liberei circulațiuni a bunurilor;

Că, așa dar, această limită cu totul obiectivă odată depășită, în ipoteza chiar când cererea de declarare ar fi introdusă înlăunțul termenului defipt de lege, declarațiunea falimentului unui patrimoniu, reîntors sub regimul normelor de drept comun, nu s'ar mai putea concepe, decât lovind pe nedrept în persoane, cari nu au și poate nici nu au avut vreodată calitatea de comerciant;

Considerând că în stadiul actual al legislațiunei noastre, această îterpretare absolut conformă cu textul legii este singura conformă și cu rațiunea ei;

Că așa este, rezultă și din faptul că legiuitorul nostru, după cel italian, a modificat vechiul text al art. 437 al. II (cod. com. francez modificat la 1838, după care „darea pe față a falimentului nu va putea nici să se facă de Tribunal, nici să se ceară de creditori, fără numai în curgerea anului de la moartea neguțătorului”;

Că deci, atât actualul cod comercial francez, cât și vechiul codice italian din 1865 și rămân din 1864, făceau distincție între cazul când falimentul unui comerciant se declara din oficiu și cazul când declarațiunea survenea în urma cererei creditorilor mortului; în prima ipoteză falimentul trebuind neapărat să fie pronunțat în lăuntru anului de la moarte, în cea de a doua fiind în destul ca singură acțiunea în declarare să fie introdusă în cursul aceluiași termen;

Că, așa dar, întrucât actualul cod de comerț italian ca și cel român a schimbat vechiul text și suprimat distincțiunea între declararea din oficiu și declararea după cererea creditorilor, prin introducerea unui termen unic, nu mai poate fi nici o îndoială că însemnata modificare a vechiului text să nu fie și expresia unui nou concept legislativ pe care legiuitorul a căutat să'l introducă în materia falimentului postum.

Că astfel fiind, și din acest punct de vedere se poate în drept susține că termenul peremptoriu de un an nu se referă la cerere ci numai la declarațiunea falimentului.

Că, în ceea ce privește principalele obiecțiuni ale reclemanților și anume că art. 707 cod. com. cuprinde incontestabil un drept înscris mai ales în favoarea creditorilor, de a cere declararea în stare de faliment a unui comerciant și după decesul lui.

Că, termenul prevăzut de același art. 707 cod. com. este privitor la intentarea acțiunei în declarare, căci altfel judecătorul legalmente sesizat cu declararea unui faliment după moarte ar fi pus în alternativa sau să-și precipiteze sentința în lipsa elementelor de investigațiune de care ar avea nevoie, sau să lase perimat dreptul creditorilor fără ca aceștia să aibă vre-o vină.

Că, însfârșit, interpretarea literală a textului legii ar avea ca urmare o impioasă precipitare a cererilor de declarare imediat după moartea comerciantului pentru a mări șansa obținerii unei sentințe înlăuntru termenului legal.

Că deci, realizarea și recunoașterea drepturilor creditorilor — susțin reclamanții — ar fi în funcțiune numai de întâmplarea care ar face mersul justiției mai lent sau mai accelerat.

Considerând că aceste obiecțiuni în aparență fundate și-ar putea avea rostul lor numai atunci când fiind vorba de acțiuni cu un caracter pur privat, contradictoriul care poartă asupra fondului dreptu-

rilor sau recunoașterii lor nu ar exclude aplicațiunea unor anume decăderi sau prescripțiuni prevăzute de lege, fie din cauza inobservării unor anume forme, fie prin trecerea unui anume timp.

Că, însă, acțiunile de declarare în stare de faliment, deși conțin interese private, nu pot fi socotite decât ca mijloace pentru provocarea unor măsuri de interes public, având de scop nu de a defini și declara anume raporturi juridice preexistente, și de a determina anume mijloace și forme de executare, al căror scop nu este atât repararea unui prejudiciu sau realizarea vreunui drept, cât conservarea și lichidarea prin efectul legii a unei situațiuni de fapt, ale cărei consecințe interesează întreaga masă a creditorilor.

Că, prin urmare, neputând fi vorba de o procedură propriu zis contencioasă, care să implice existența a două părți litigante dintre care una să formuleze anume pretențiuni, iar cealaltă să se apere opunând anume excepțiuni, contradictoriul fiind numai incidental în procedura falimentară, nu poate fi vorba aici de vre-o decădere sau prescripție ca în cererile cu caracter contencios, cari introduse înainte de expirarea termenului ar avea de efect fie îtreruperea prescripțiunei, fie evitarea decăderii.

Că, în orice caz falimentul putând fi declarat și din oficiu, fără citarea părților, fie prin simpla notorietate a încetării plăților, fie ca urmare a temeiniciei dovezilor cu care creditorul denunțator își însoțește cererea sa, este imputabilă creditorului însuși întârzierea declarațiunei, atunci când el nu a fost destul de diligent sau prevăzător pentru a-și înarma cererea cu acte și dovezi indiscutabile de natură a lămuri Tribunalului neîndoelnică stare de încetare a plăților în care s'ar afla debitorul, și pentru a pune instanța în pozițiune de a declara falimentul imediat și fără îndeplinirea vre-unor forme de procedură sau mijloace de investigațiune târăgănuitoare.

Că, astfel fiind, și odată stabilit că termenul de un an de la moartea comerciantului nu corespunde vre-unui timp de prescripțiune sau decădere din exercițiul dreptului de a cere declararea, introducerea în termen a acțiunei nu poate avea de efect o prelungire indefinită a timpului înlăuntru cărui obligator declarațiunea ar urma să se producă.

Că deci, după expirarea anului de la moarte patrimoniul erezilor care rămăsese un an separat de patrimoniul mortului, se va confunda în succesiunea acestuia, fără ca creditorii mortului să mai poată obține separațiunea în vederea lichidării, prin aceea că ar face acte repetate de îtrerupere a unei prescripțiuni ce în drept nu poate fi socotită ca atare.

Că, în ceea ce privește obiecțiunea dedusă din un anume efect declarativ al hotărârilor de faliment, ea cată deasemenea a fi înlăturată, dat fiind că aceste hotărâri fiind constitutive de noi strări sau incapacități, nu pot avea decât un efect pur atributiv. iar efectul lor retroactiv privitor la fixarea datei încetării plăților este cu totul derogatoriu de la principiul caracterizator al unor asemenea hotărâri, încetarea plăților de altfel poate fi declarată și prin hotărâri deosebite.

Pentru toate aceste motive, redactate de d-l judecător M. Manolescu, admite incidentul de tardivitate.

Semnați: M. Manolescu, Florin Foișoreanu.

RECENZIE

Studii de drept comercial

de Stelian Ionescu

Doctor în drept, Magistrat

Autorul acestor „studii de drept comercial” pe care-l cunoaștem din interesantele adnotări scrise în Pandectele Române, ne oferă în acest volum remarcabile monografii juridice tratând cu o competență desăvârșită variate chestiuni din dreptul comercial.

Ținem dela început să ne exprimăm admirația noastră pentru curajul cu adevărat temerar de care a dat dovadă autorul, hotărându-se să dea luminii volumul său de cercetări pe ogorul înțelenit al doctrinei noastre atât de săracă în această ramură a dreptului privat.

Căci trebuie să ai curaj ca să scrii și să suporti greutățile enorme ale tiparului; trebuie să ai curaj ca să sfidezi apatia crescândă a juriștilor noștri pentru literatura juridică în genere,—căci recunoaștem că astăzi se face multă meserie și se citește puțin—, dar mai ales să înfrunzi disprețul instinctiv pe care juriștii noștri îl au pentru tot ceea ce e scris românește; în stărsit trebuie să ai curaj ca să te avânți în cercetări doctrinare pe terenul dreptului comercial unde ai de luptat nu numai cu autoritatea mondială a comercialiștilor italieni, dar mai ales cu prejudecata a foarte mulți că scribii noștri nu au dreptul a critica sau combate părerile acestor comercialiști, chiar când păcătuiesc în mod evident, afară dacă nu înțeleg să serie din simpla dorință de a scrie și a-și garnisi podul cu hârtie maculatură nevândută.

Ei bine, cu tot acest indiferentism al cititorilor pentru scrierile românești, constatăm cu bucurie că în ultimul timp a apărut o serie de importante lucrări de drept comercial menite să pună la punct unele instituțiuni din acest drept prin raport cu modul de gândire și interpretare al instanțelor noastre. Deci nu ambiția de a scrie ci faptul că dreptul nostru comercial, după o practică de câteva decenii, a căpătat un colorit specific românesc, face ca să se resimtă tot mai mult lipsa unui comentariu al acestei discipline juridice ținându-se seama de împrejurările dela noi, de mentalitatea creiată în jurul fiecărui institut de drept comercial, de tendințele manifestate pe câmpul activității noastre în domeniul dreptului comercial, de punctele de vedere împărțite de justiția noastră în diversele chestiuni.

De aceea în convingerea că acei care se avântă pe terenul cercetărilor juridice fac operă absolut necesară, nu putem decât să-i felicităm că în vâlmășagul luptei materialiste, mai au vreme să se sacrifice studiilor juridice.

Singurul îndemn al nostru este ca prin sforțări comune să se ajungă la realizarea unui comentariu inedit al dreptului comercial, atât de util azi când pentru interpretarea unei dispozițiuni din cod trebuie să ne rătăcim în labirintul tutor controverselor, pentru a ieși din el mai nedumeriți ca înainte de a intra în acest labirint.

Cum însă realizarea unei atare opere e legată de imense dificultăți, sfătuim pe d-l Stelian Ionescu să nu șovăiască, ci cu riscul oricărui sacrificii morale sau materiale, să stăruiască pe drumul apucat, de oarece așteptăm dela d-șă lucrări tot mai importante.

Metodă în lucru, cunoștințe bogate și temeinice, principii de logică juridică și un bun simț juridic, sunt condițiuni și calități indispensabile pentru crearea unei opere serioase; aceste calități rezultă cu prisosință din volumul apărut de aceea așteptarea noastră e perfect legitimată.

În acest volum pe care-l prezentăm cititorilor, autorul desvoltă cu mult simț juridic și într'un spirit de originalitate importanta chestiune a gajului comercial, comentând principiile de bază ale acestei instituțiuni de drept comercial la lumina ultimelor cercetări doctrinare asupra acestei figuri juridice, relevând și soluționând diversele probleme care se pun în această materie.

După ce caracterizează și explică natura juridică a contractului de gaj comercial, tratează cu un lux de argumente, gajul neregulat de bani și titluri de credit și modul de realizare a gajului din punct de vedere procedural.

O deosebită atenție este acordată de autor gajului de titluri nominative și la ordin, ajungând la concluzia că formula întrebuințată de art. 479 c. com. are un caracter facultativ și că formalitatea transferului în registrele emitentului devine inutilă pentru validitatea gajului, de oarece titlul nominativ are un caracter real prin aceea că exercițiul dreptului de credit este subordonat proprietății asupra hârtiei care-l documentează și în care dreptul s'a încorporat.

Importanta problemă juridică a calității asociațiilor în societățile în nume colectiv și comandită care preocupă în cel mai înalt grad pe comercialiști, este soluționată de autor în sensul că acești asociați nu sunt comercianți, de unde decurg o serie de foarte importante consecințe față de ei.

Intr'un capitol aparte tratează despre natura juridică a responsabilității căraușului de persoane în caz de accident, conchizând, de acord cu doctrina și jurisprudența, că această responsabilitate e de natură contractuală.

În sfârșit, alte argumente tot atât de interesante și tratate cu aceeași competență sunt următoarele:

Responsabilitatea bancherului care a plătit un cec fals sau falsificat.

Inaplicarea art. 349 c. com. în instanța falimentară și sensul noțiunii de încetare de plăți.

Cambia titlu executor și în ce stadiu al procesului se pot invoca excepțiunile cambiale, precum și alte chestiuni care conțin tot atâtea soluțiuni practice date diverselor probleme juridice discutate de autor.

Regretăm că spațiul nu ne îngăduie să insistăm asupra fiecărui capitol în parte și asupra părerilor împărțite de autor în diversele chestiuni de care se ocupă, mulțumindu-ne a recomanda în mod călduros cititorilor acest volum atât de interesant prin conținutul lui variat și prin competența de care dă dovadă autorul.

E. Cr.

Avocat

Consiliul Legislativ

Consiliul legislativ a pus în vânzare următoarele volume, din colecția oficială de legi și regulamente, continuarea publicațiunii Ministerului Justiției:

1926	Partea I-a, legi	lei 150
„	„ II-a, regulamente . . . „	180
1927	„ I-a, legi	„ 150
„	„ II-a, regulamente . . . „	150
1928	„ I-a, legi	„ 180

Costul total urmează a se depune la Administrația financiară respectivă ca venit la art. respectiv din bugetul de venituri al Ministerului Justiției. (Pe anul 1929, art. 166, iar pe anul 1930, la art. corespunzător).

Toată corespondența, precum și recipisele de depuneri la Administrația financiară, se vor adresa Consiliului legislativ, Str. Luterană No. 21, București.